

LIETUVOS RESPUBLIKOS RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBA

ŪKIO SUBJEKTO, EFEKTYVIAI VEIKIANČIO KONKURENCINĖJE RINKOJE, BALSŲ SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO JUDRIOJO TELEFONO RYŠIO TINKLE IR SUSIJUSIŲ PRIEMONIŲ KAINOS NUSTATYMO PAGRINDIMAS

I. ĮŽANGA

1. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-819 „Dėl ūkio subjekto UAB „Tele2“, turinčio didelę įtaką balsų skambučių užbaigimo UAB „Tele2“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (Informaciniai pranešimai, 2005, Nr. 77-787), Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-820 „Dėl ūkio subjekto UAB „Bitė Lietuva“, turinčio didelę įtaką balsų skambučių užbaigimo UAB „Bitė Lietuva“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (Informaciniai pranešimai, 2005, Nr. 77-788), Tarnybos direktoriaus 2005 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 1V-821 „Dėl ūkio subjekto UAB „Omnitel“, turinčio didelę įtaką balsų skambučių užbaigimo UAB „Omnitel“ viešajame judriojo telefono ryšio tinkle rinkoje“ (Informaciniai pranešimai, 2005, Nr. 77-789) 3.4.1 punktuose yra nustatyta, kad ūkio subjekto, turinčio didelę įtaką balsų skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose, balsų skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose kaina turi neviršyti Tarnybos nustatytos ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, kainos (kuri nustatoma kaip į ateitį orientuotų ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų (angl. *Forward-looking Long Run Average Incremental Costs*) (įskaitant protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą) bei priedo bendrosioms sąnaudoms padengti suma, vadovaujantis teoriniu operatoriaus efektyvios veiklos modeliu (*Bottom up* metodu)). Toliau šiame dokumente ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo sąnaudų teorinio operatoriaus efektyvios veiklos modelis (*Bottom up* metodu) vadinamas BU-LRAIC modeliu, o BU-LRAIC modeliu apskaičiuotos sąnaudos – BU-LRAIC sąnaudomis.

2. 2008 m. lapkričio 13 d., po pakartotinos viešos konsultacijos, buvo paskelbta galutinė metodinių gairių BU-LRAIC modeliui sukurti (toliau – Metodinės gairės) redakcija, kuriose numatyta:

a) BU-LRAIC sąnaudų apskaičiavimas atskirai kiekvienam ūkio subjektui: UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“;

b) BU-LRAIC sąnaudų apskaičiavimas ūkio subjektui, efektyviai veikiančiam konkurencinėje rinkoje.

Ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, BU-LRAIC sąnaudų apskaičiavimo bendrosios prielaidos pateiktos Metodinių gairių 3.2 skyriuje.

3. Tinklų sujungimo taško ir susijusių priemonių BU-LRAIC sąnaudos apskaičiuojamos ūkio subjektui, efektyviai veikiančiam konkurencinėje rinkoje, o skaičiavimai UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ individualiai nėra atliekami, kadangi nėra pagrindo teigti, jog tinklų sujungimo sudarymo sąnaudos turėtų skirtis pagal atskirus operatorius, šiems efektyviai veikiant konkurencinėje rinkoje.

4. Atsižvelgiant į viešosios konsultacijos¹ dėl BU-LRAIC modelio metu gautas pastabas, viešo konsultacijos rezultatų aptarimo rezultatus², bei esamą ekonominę situaciją, buvo peržiūrėti BU-LRAIC modelio įvesties duomenys, koreguotas BU-LRAIC modelis bei atnaujinti skaičiavimai. Atlikti pakeitimai aprašyti šio dokumento II ir III skyriuose.

¹ Viešoji konsultacija vyko nuo 2009 m. vasario 2 d. iki 2009 m. kovo 10 d.

² Viešo konsultacijos rezultatų aptarimo protokolą yra skelbiamas Tarnybos tinklalapyje.

II. BU-LRAIC MODELIAVIME NAUDOTA INFORMACIJA

5. Siekiant apskaičiuoti individualių ūkio subjektų BU-LRAIC sąnaudas, iš operatorių, klausimynų pagalba, buvo renkama statistinė informacija apie paklausą, tinklo panaudojimą ir tinklo įrangos pajėgumus, finansinius duomenis. Klausimynų pagalba surinkta informacija buvo naudojama tinklo projektavimui, metinių sąnaudų nustatymui, modeliuojamų paslaugų BU-LRAIC sąnaudoms apskaičiuoti. Detaliau BU-LRAIC modeliavime naudotos informacijos šaltiniai yra pateikiami Metodinėse gairėse ir BU-LRAIC modelio dokumentacijoje.

6. UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ klausimynų pagalba pateikė ne visą BU-LRAIC sąnaudų apskaičiavimui būtiną informaciją, todėl atliekant individualius UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimus ir ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimus buvo naudota ne tik klausimynų pagalba surinkta individuali informacija, bet ir Tarnybos pavedimu UAB „Ernst & Young Baltic“ surinkta informacija. Klausimynų pagalba surinktos informacijos panaudojimas BU-LRAIC modelyje pateiktas 1 lentelėje.

1 lentelė. UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ pateiktos informacijos panaudojimas BU-LRAIC modelyje ir BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimuose

Skaičiavimų etapas	Duomenų panaudojimas individualių operatorių BU-LRAIC sąnaudų skaičiavime	Duomenų panaudojimas ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, BU-LRAIC sąnaudų skaičiavime
Paklausos modeliavimas	Iki 2007 m. (įskaitant) – individualių operatorių duomenys. 2008 m. individualių operatorių faktiniai duomenys (operatorių prognozuoti duomenys buvo koreguoti pagal 2008 m. faktinius duomenis). 2009 m. ir vėlesniems laikotarpiams, kiek tai yra susiję su balso, SMS, MMS paslaugų teikimu, palikti 2008 m. duomenys, duomenų perdavimo paklausos statistikai naudoti individualių operatorių prognozuoti duomenys.	Pagal Metodinių gairių 3.2 skyriuje nurodytas prielaidas (1/3 visų judriojo ryšio operatorių mažmeninės rinkos), atsižvelgiant individualių operatorių faktinius duomenis.
Tinklo modeliavimas	Individualių judriojo ryšio operatorių paslaugų ir tinklo statistika (nustatyti fizinės tinklo įrangos kiekį); ekspertinis vertinimas, atsižvelgiant į judriojo ryšio operatorių pateiktą informaciją.	Individualių judriojo ryšio operatorių duomenų vidurkis (nustatyti fizinės tinklo įrangos kiekį); ekspertinis vertinimas, atsižvelgiant į pateiktą informaciją.
BU-LRAIC sąnaudų modeliavimas (metinės nusidėvėjimo sąnaudos, protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža, bendrosios sąnaudos)	Ekspertinis vertinimas, atsižvelgiant į judriojo ryšio operatorių pateiktą informaciją.	Ekspertinis vertinimas, atsižvelgiant į judriojo ryšio operatorių pateiktą informaciją.

7. BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimas yra atliktas už laikotarpį nuo 2006 m. iki 2010 m. (įskaitytinai). Siekiant nustatyti ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, skambučių užbaigimo kainas, tikslinga naudoti 2009 m. BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimo rezultatus. Tolimesnių metų (2010, 2011 m. ar vėlesnių) BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimo rezultatų naudojimas būtų rizikingesnis, nes modelyje padarytos prielaidos (pvz., paklausos prognozės, tinklo įrangos kainų prognozės, tinklo modeliavimo prielaidos) gali neatitikti faktinių ateities duomenų. Atsižvelgiant į viešosios konsultacijos dėl BU-LRAIC modelio rezultatus, atliekant 2008 m. ir vėlesnių laikotarpių BU-LRAIC sąnaudų skaičiavimus buvo koreguotos individualių operatorių paslaugų paklausos prognozės ir vidutinės svertinės kapitalo kainos (angl. – WACC) dydis. Atsižvelgiant į UAB „Bitė Lietuva“ pastabas dėl tinklų sujungimo taško paslaugų sąnaudos, susijusios su signalizacijos ir komutacinės stoties magistraliniais plėtiniais, buvo eliminuotos iš skambučių užbaigimo BU-LRAIC sąnaudų ir perkeltos į tinklų sujungimo paslaugų BU-LRAIC sąnaudas. Tačiau net atlikus minėtus koregavimus, 2009 m. BU-LRAIC modelio rezultatų naudojimas neužkerta kelio Tarnybai, ateityje pastebėjus esminį prognozių nukrypimą nuo faktinės situacijos, patikslinti modelį ir pakeisti atitinkamus teisės aktus.

III. BU-LRAIC SĄNAUDŲ SKAIČIAVIMO REZULTATAI

8. UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ ir ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, balso skambučių užbaigimo individualiuose judriojo telefono ryšio tinkluose BU-LRAIC sąnaudos už 2009 m. iki viešosios konsultacijos ir po viešosios konsultacijos, pateiktos 4 lentelėje.

9. Sąnaudų pasikeitimą labiausia lėmė šie veiksniai:

a) 2009 ir 2010 m. paklausos peržiūrėjimas. UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ 2009 m. paklausa buvo prilyginta 2008 m. faktinei paklausai, nes 2009 m. ir sekančiais laikotarpiais operatoriai sieks išlaikyti panašų paslaugų vartojimą kaip ir ankstesniais periodais, kas sąlygos ir panašias skambučių užbaigimo paslaugų apimtis. Atkreiptinas dėmesys, kad prielaida, jog 2008 m. paklausos lygis nekis, yra ilgalaikė – t.y. taikytina visam prognozavimo į ateitį laikotarpiui (jei 2009 m. paklausa mažės, o 2010 m. didės);

b) WACC peržiūrėjimas. WACC nominali vertė prieš mokesčius, atsižvelgiant į UAB „Tele2“ pastabas ir Tarnybos esamos ekonominės situacijos vertinimą, buvo padidinta nuo 11,72 iki 15,76 proc. WACC apibendrinti pakeitimai pateikti 2 lentelėje, o detali WACC ataskaita yra paskelbta Tarnybos tinklalapyje;

2 lentelė. WACC koregavimai

Eil. Nr.	WACC skaičiavimų prielaidos	Iki BU-LRAIC modelio konsultacijos	Po BU-LRAIC modelio konsultacijos
1.	Mokesčių norma, %	15,65%	20,00%
2.	Beta su skolomis	1,08	1,07
3.	Nerizikinga investicijų grąža, %	4,85%	7,21%
4.	Rizikos premija, %	5,99%	7,40%
5.	Skolinto kapitalo sąnaudos, 2008 m., %	7,52%	7,96%
6.	Wd, %	28,73%	28,73%
7.	We, %	71,27%	71,27%
8.	Akcininkų reikalaujama nuosavybės grąža, %	11,32%	15,13%
9.	WACC, %	11,72%	15,76%

c) tinklų sujungimo BU-LRAIC sąnaudų peržiūrėjimas. Įvertinus UAB „Bitė Lietuva“ pastabas dėl tinklų sujungimo taško užmokesčių nustatymo, sąnaudos, susijusios su signalizacijos ir komutacinės stoties magistraliniais plėtiniais, buvo eliminuotos iš skambučių užbaigimo BU-LRAIC sąnaudų ir perkeltos į tinklų sujungimo taško paslaugų BU-LRAIC sąnaudas.

Kiti pakeitimai, padaryti įvertinus viešosios konsultacijos ir konsultacijos viešojo aptarimo rezultatus, neįtakoją BU-LRAIC sąnaudų pasikeitimo reikšmingai. Visų pakeitimų poveikis buvo skambučių užbaigimo BU-LRAIC sąnaudų padidėjimas 7,25-15,21 proc. lyginant su viešajai konsultacijai paskelbtais rezultatais. Individualių operatorių mažiausių ir didžiausių BU-LRAIC sąnaudų palyginimas su ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, BU-LRAIC sąnaudomis pateiktas 5 lentelėje. Kaip matyti iš 5 lentelės duomenų, po atliktų pakeitimų, kuriuos sąlygojo paklausos prognozių pakeitimas, WACC pakeitimas, individualių operatorių įvesties duomenų pakeitimas, tinklų sujungimo taško sąnaudų perskaičiavimas, mažiausios individualių operatorių BU-LRAIC sąnaudos yra didesnės nei pagal Metodinių gairių 3.2 skyriuje apibrėžtą bendrąjį scenarijų sumodeliuoto ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje³, BU-LRAIC sąnaudos.

10. Sąnaudų, susijusių su signalizacijos ir komutacinės stoties magistraliniais plėtiniais, eliminavimas iš skambučių užbaigimo BU-LRAIC sąnaudų ir perkėlimas į tinklų sujungimo taško suteikimo paslaugų BU-LRAIC sąnaudas atsižvelgiant į UAB „Bitė Lietuva“ pastabas, bei WACC peržiūrėjimas sąlygojo periodinių tinklų sujungimo taško suteikimo sąnaudų padidėjimą. Tinklų sujungimo taško BU-LRAIC sąnaudų pokyčiai pateikti 3 lentelėje.

³ Ūkio subjektas, efektyviai veikiantis konkurencinėje rinkoje, atsižvelgiant į Metodinių gairių 3.2 skyriaus prielaidas, yra teorinis vidutinis efektyviai rinkoje veikiantis operatorius, kuris užima 1/3 bendros mažmeninės rinkos.

3 lentelė. Tinklų sujungimo taško vienkartinių ir periodinių veiklų sąnaudos

Paslauga	Sąnaudos iki BU-LRAIC konsultacijos, Lt*	Sąnaudos po BU-LRAIC konsultacijos, Lt
Vieno tinklų sujungimo taško įrengimas (įskaitant vieną 2 Mb/s talpą tinklų sujungimo taške įrengimą), vienkartinės veiklos	3.806,00	3.806,00
Papildomo tinklų sujungimo taško įrengimas, periodinės veiklos	420,00 (per metus)	3.396 ,00 (per metus)
Papildomų talpų tinklų sujungimo taške suteikimas, vienkartinės veiklos už vieną 2 Mb/s prievadą	2.744,00	2.744,00
Talpos tinklų sujungimo taške palaikymas ir priežiūra, periodinės veiklos už vieną 2 Mb/s prievadą	420,00 (per metus)	3.396,00 (per metus)

*Dalis sąnaudų, susijusių su tinklų sujungimo taško paslaugų suteikimu, buvo įskaičiuotos į skambučių užbaigimo paslaugų sąnaudas.

4 lentelė. Balso skambučių užbaigimo individualiuose judriojo telefono ryšio tinkluose BU-LRAIC sąnaudų palyginimas (iki viešosios konsultacijos ir po viešosios konsultacijos)

Paslauga	Iki konsultacijos	Po konsultacijos	Iki konsultacijos	Po konsultacijos	Iki konsultacijos	Po konsultacijos	Iki konsultacijos	Po konsultacijos	Skirtumas tarp BU-LRAIC sąnaudų iki ir po konsultacijos, proc.			
	UAB „Tele2“	UAB „Bitė Lietuva“	UAB „Omnitel“	Ūkio subjektas, efektyviai veikiantis konkurencinėje rinkoje	UAB „Tele2“	UAB „Bitė Lietuva“	UAB „Omnitel“	Ūkio subjektas, efektyviai veikiantis konkurencinėje rinkoje				
Balso skambučių užbaigimo, kai paslaugos nėra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką, sąnaudos, Lt/min.	0,0430	0,0495	0,0487	0,0523	0,0492	0,0560	0,0431	0,0475	+15,11	+7,30	+13,73	+10,16
Balso skambučių užbaigimo, kai paslaugos teikiamos piko* laiku, sąnaudos, Lt/min.	0,0537	0,0619	0,0609	0,0653	0,0614	0,0699	0,0539	0,0594	+15,21	+7,25	+13,92	+10,11
Balso skambučių užbaigimo kai paslaugos, teikiamos ne piko* laiku, sąnaudos, Lt/min.	0,0269	0,0309	0,0304	0,0327	0,0307	0,0350	0,0269	0,0297	+15,00	+7,43	+13,92	+10,32

* apskaičiuojant paslaugos sąnaudas piko ir nepiko laikui, daroma prielaida, kad kaina piko ir nepiko laiku skiriasi du kartus, o srauto pasiskirstymas yra 60 proc. piko laiku ir 40 proc. ne piko laiku.

5 lentelė. Mažiausių ir didžiausių BU-LRAIC sąnaudų palyginimas su ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, BU-LRAIC sąnaudomis

Paslauga	Iki viešosios konsultacijos					Po viešosios konsultacijos				
	Mažiausios sąnaudos, Lt/min.	Didžiausios sąnaudos, Lt/min.	Ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, sąnaudos, Lt/min.	Mažiausių sąnaudų skirtumas nuo ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje sąnaudų	Didžiausių sąnaudų skirtumas nuo ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, sąnaudų	Mažiausios sąnaudos, Lt/min.	Didžiausios sąnaudos, Lt/min.	Ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, sąnaudos, Lt/min.	Mažiausių sąnaudų skirtumas nuo ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje sąnaudų	Didžiausių sąnaudų skirtumas nuo ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, sąnaudų
Balso skambučių užbaigimo paslauga, kai paslaugos nėra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką	0,0430	0,0492	0,0431	-0,23 %	14,15 %	0,0495	0,0560	0,0475	4,04 %	15,18%
Balso skambučių užbaigimo paslauga, kai paslaugos teikiamos piko laiku	0,0537	0,0614	0,0539	-0,37 %	13,91 %	0,0619	0,0699	0,0594	4,04 %	15,02%
Balso skambučių užbaigimo paslauga, kai paslaugos teikiamos ne piko laiku	0,0269	0,0307	0,0269	0,00 %	14,13 %	0,0309	0,0350	0,0297	3,88 %	15,14%

V. ŪKIO SUBJEKTO, EFEKTYVIAI VEIKIANČIO KONKURENCINĖJE RINKOJE, BALSU SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO PALSaugŲ IR SUSIJUSIŲ PRIEMONIŲ KAINŲ NUSTATYMAS

11. Kaip matyti iš 4 lentelėje pateiktų BU-LRAIC sąnaudų, UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ ir ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, balso skambučių užbaigimo individualiuose judriojo telefono ryšio tinkluose BU-LRAIC sąnaudos absoliučiu dydžiu skiriasi neženkliai. Tikslinga nustatyti vieningą balso skambučių užbaigimo individualiuose judriojo telefono ryšio tinkluose paslaugos kainą visiems reguliuojamiems ūkio subjektams (UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“) dėl šių priežasčių:

a) kainų asimetriškumas, tiek Europos Komisijos nuomone⁴, tiek Europos Reguliotojų Grupės⁵ (angl. *ERG*) nuomone, nėra priimtinas, nebent yra pagrįstas reikšmingais sąnaudų skirtumais, kurie nepriklauso nuo operatoriaus valios (pvz., suteikti iš esmės skirtingi radijo dažniai (kanalai) – vieniems 900 Mhz radijo dažnių (kanalų) juostoje, kitiems 1800 Mhz radijo dažnių (kanalų) juostoje – ir pan.). UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“, kiek tai yra susiję su elektroninių ryšių išteklių (radijo dažnių (kanalų)), kurie priklauso Lietuvos Respublikos valstybei, skyrimu turi beveik identišką sąlygą, o išlaidos, susijusios su užmokesčiais už naudojamus elektroninių ryšių išteklius yra panašios. UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ veikia Lietuvoje jau gana ilgą laiką ir kiekviena yra pasiekusi pakankamą bendros judriojo telefono ryšio rinkos (vertinant tik balso ir trumpųjų žinučių (SMS) paslaugų kiekius ir pajamas bei abonentų skaičių) dalį, kad užsitikrintų pakankamą masto ekonomijos efektą. Taigi, darytina išvada, jog esama rinkos dalis ir patiriama masto ekonomija didžiąja dalimi priklauso nuo operatorių pastangų, efektyvumo ir konkurencinio pajėgumo, todėl nėra objektyvaus pagrindo kuriam nors iš didelę įtaką turinčių judriojo telefono ryšio operatorių suteikti konkurencinį pranašumą prieš kitus, t.y. teisę taikyti didesnes balso skambučių užbaigimo kainas nei, kad taiko kiti;

b) 4 lentelėje pateikta informacija apie BU-LRAIC sąnaudas rodo, jog skirtumai tarp balso skambučių užbaigimo judriojo telefono ryšio tinkluose BU-LRAIC sąnaudų (atsižvelgiant į bendros judriojo telefono ryšio paslaugų paklausos pasiskirstymą tarp operatorių) nėra žymūs, todėl nėra pagrindo kiekvienam ūkio subjektui nustatyti individualias reguliuojamų paslaugų kainas;

c) šiuo metu UAB „Tele2“, UAB „Bitė Lietuva“, UAB „Omnitel“ taiko vienodas balso skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose kainas, todėl tikslinga išlaikyti susiformavusią praktiką;

d) nustačius operatoriams skirtingas balso skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose kainas, būtų sukurtos papildomos problemos, tokios kaip: kažkuriam operatoriui būtų suteikiama kompensacija už menkesnį jo efektyvumą, kai tuo tarpu vienas iš Tarnybos uždavinių – užtikrinti sąlygas, reikalingas veiksmingai konkurencijai elektroninių ryšių rinkose bei efektyvių ilgalaikių investicijų skatinimas; būtų ribojamos paskatos siekti efektyvumo ir „baudžiami“ efektyviai dirbantys operatoriai neefektyviai veikiančių operatorių naudai (pastarieji gautų mažesnių balso skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose kainų naudą, kai tuo tarpu patys taikytų didesnes balso skambučių užbaigimo kainas), o tai iškreiptų operatorių lygias galimybes konkuruoti (angl. *Level playing field*).

12. Individualių operatorių reguliuojamų paslaugų BU-LRAIC sąnaudos, nors ir nežymiai, skiriasi ir tokia situacija sąlygoja daug variantų, kaip nustatyti ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, balso skambučių užbaigimo judriojo telefono ryšio tinkle kainas. Galimi kainos nustatymo variantai: atsižvelgiant į mažiausias BU-LRAIC sąnaudas, atsižvelgiant į didžiausias BU-LRAIC sąnaudas, atsižvelgiant į BU-LRAIC sąnaudas, apskaičiuotas kaip mediana, atsižvelgiant į visų apskaičiuotų BU-LRAIC sąnaudų vidurkį, ir kiti išvestiniai būdai.

13. Reguluojamų paslaugų kainos nustatymas išvedant visų apskaičiuotų BU-LRAIC sąnaudų vidurkį yra atmestinas, nes ši kaina būtų išvestinis dydis iš gautų rezultatų, kuris nebūtų

⁴ http://erg.ec.europa.eu/doc/publications/erg_07_83_mtr_ftr_cp_12_03_08.pdf: Priedas A, 104-109 psl.

⁵ http://erg.ec.europa.eu/doc/publications/erg_07_83_mtr_ftr_cp_12_03_08.pdf: 82 psl.

pagrįstas atitinkamu BU-LRAIC modeliu, t.y. nebūtų paremtas nei realiai veikiančio, nei teorinio ūkio subjekto veiklos modeliu.

14. Reguluojamų paslaugų kainų nustatymas atsižvelgiant į mažiausias sąnaudas yra atmestinas, nes kaina, pagrįsta mažiausiomis sąnaudomis, operatoriui, patiriančiam didžiausias sąnaudas, neleis padengti patiriamų sąnaudų, o operatoriui, patiriančiam mažiausias sąnaudas, ribos galimybę padengti faktiškai patiriamas sąnaudas tuo atveju, jei pasirinktas verslo modelis pareikalaus papildomų investicijų (arba pasirinkto veiklos modelio peržiūrėjimo) ir tai sąlygotų sąnaudų padidėjimą.

15. Kaina, pagrįsta didžiausiomis sąnaudomis, būtų nepagrįsta kompensacija operatoriui, patiriančiam didžiausias sąnaudas, už jo menkesnį efektyvumą, nes rinkoje veikia rinkos dalyviai, kurie paslaugas gali suteikti pigiau, o operatoriui, patiriančiam mažiausias sąnaudas suteiktų perteklinę naudą, kuri galėtų būti panaudota iškraipyti konkurenciją teikiant kitas paslaugas (pavyzdžiui, pelnu iš didmeninių paslaugų subsidijuoti grobuoniškas kainas mažmeninėje rinkoje). Tačiau kaip nurodyta 5 lentelėje, skirtumas tarp didžiausių sąnaudų ir pagal Metodinių gairių 3.2 skyriuje apibrėžtą bendrąjį scenarijų sumodeliuoto ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje⁶, sąnaudų tiek absoliučiu, tiek santykinu dydžiu nėra didelis. Be to, BU-LRAIC sąnaudos yra apskaičiuotos taikant tą pačią metodiką, todėl netgi didžiausias BU-LRAIC sąnaudas duodantis operatoriaus modelis yra pagrįstas efektyvios veiklos modeliavimu. Reguliavimo tikslais, kainų ribas nustačius atsižvelgiant į didžiausias sumodeliuotas individualaus operatoriaus BU-LRAIC sąnaudas, už šį operatorių efektyviau sugebantys dirbti operatoriai gaus premiją už didesnę efektyvumą, todėl reguliavimo tikslas – skatinti efektyvumą bus irgi įgyvendinamas. Atsižvelgiant į tai, jog skirtumai tarp mažiausių ir didžiausių BU-LRAIC sąnaudų nėra dideli, galima žala vartotojams bus iš esmės nepastebima.

16. Reguluojamų paslaugų kainos nustatymas, atsižvelgiant į pagal Metodinių gairių 3.2 skyriuje apibrėžtą bendrąjį scenarijų sumodeliuoto ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, sąnaudas nėra tikslingas, nes nustatant kainas pagal šį metodą, net ir mažiausias sąnaudas patiriantis ūkio subjektas negalės padengti pagal Metodinių gairių 3.2 skyriuje apibrėžtą bendrąjį scenarijų sumodeliuoto ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, patiriamų sąnaudų.

17. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta 12-16 punktuose, bei tai, kad tikslinga užtikrinti sąnaudų, patiriamų efektyviai, padengimą, darytina išvada, jog visų reguliuojamų judriojo telefono ryšio operatorių balso skambučių užbaigimo atitinkamuose judriojo telefono ryšio tinkluose kainos ilgainiui negali viršyti ūkio subjekto, efektyviai veikiančio konkurencinėje rinkoje, tačiau patiriančio didžiausias sąnaudas, balso skambučių užbaigimo judriojo telefono ryšio tinkle kainų. Siektinos kainos nurodytos 6 lentelėje.

6 lentelė. Siektini balso skambučių užbaigimo užmokesčių dydžiai

Paslaugos pavadinimas	Siektinos paslaugų kainos, Lt/min. be PVM
Balso skambučių užbaigimo, kai kainos nėra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką, užmokestis	0,0560
Balso skambučių užbaigimo, kai kainos yra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką, užmokestis piko laiku	0,0699
Balso skambučių užbaigimo, kai kainos yra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką, užmokestis ne piko laiku	0,0350

18. Tinklų sujungimo taško suteikimo BU-LRAIC modeliu buvo apskaičiuotos tinklų sujungimo taško vienkartinį ir periodinių veiklų sąnaudos vienam 2 Mb/s lizdui. Pagal metodinių gairių 1 priede apibrėžtus principus, periodinių veiklų sąnaudos apima įrangos nusidėvėjimą ir su įranga susijusių administracinių veiklų sąnaudas. Atsižvelgiant į tai, jog tinklų sujungimo taško įrengimo periodinės sąnaudos ir talpos tinklų sujungimo taške periodinės sąnaudos buvo skaičiuotos vienam 2 Mb/s lizdui, o BU-LRAIC modelis rodo, jog tinklų sujungimo taško ir talpos tinklų sujungimo taško periodinių veiklų sąnaudos dengia tas pačias sąnaudas ir nėra jokio pagrindo tas

⁶ Ūkio subjektas, efektyviai veikiantis konkurencinėje rinkoje, atsižvelgiant į Metodinių gairių 3.2 skyriaus prielaidas, yra teorinis vidutinis efektyviai rinkoje veikiantis operatorius, kuris užima 1/3 bendros mažmeninės rinkos.

pačias sąnaudas kompensuoti du kartus, nustatomas vienas periodinis užmokestis, kuris yra skaičiuojamas 2 Mb/s lizdui (prievadui). Naudojant daugiau nei vieną 2 Mb/s lizdą tinklų sujungimo taške, periodinis užmokestis skaičiuojamas naudojamų lizdų kiekį dauginant iš vieno lizdo (prievalo) sąnaudų (3.396 Lt/metus arba 283 Lt/mėn.). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, siūloma nustatyti tokius su skambučių užbaigimu susijusių priemonių užmokesčius (žiūrėti 7 lentelę):

7 lentelė. Tinklų sujungimo ir susijusių priemonių paslaugų kainos

Paslauga	BU-LRAIC sąnaudos	Siūlomos kainos (be PVM)
Vieno tinklų sujungimo taško įrengimas (įskaitant vienos 2 Mb/s talpos tinklų sujungimo taške įrengimą), vienkartinis įrengimo užmokestis, Lt	3.806,00	3.806,00
Papildomos talpos tinklų sujungimo taške suteikimas, vienkartinis įrengimo užmokestis, Lt už vieną 2 Mb/s prievadą	2.744,00	2.744,00
Talpos tinklų sujungimo taške palaikymas ir priežiūra, periodiniai užmokesčiai, Lt per metus už vieną 2 Mb/s prievadą	3.396,00	3.396,00

Parengė

Elektroninių ryšių departamento Apskaitos ir kainų skyrius